

بررسی اختلالات نوشتاری در دانش آموز پایه ششم و راهکارهای بهبود آن

Investigating writing disorders in sixth grade students and ways to improve it

نرگس چراغی¹

دانشجوی کارشناسی رشته آموزش ابتدایی، پردیس شهید صدوقی استان کرمانشاه دانشگاه فرهنگیان

محمد مهدی فتاحی²

دانشجوی کارشناسی رشته آموزش ابتدایی، پردیس شهید رجایی استان کرمانشاه دانشگاه فرهنگیان

چکیده

هدف پژوهش حاضر مطالعه ی اختلالات نوشتاری و روش های بهبود آن است. نوشتن یکی از عینی ترین مهارت های ارتباطی قابل مشاهده است. اختلالات نوشتاری یکی از شایع ترین اختلالات یادگیری در بین دانش آموزان می باشد علل فراوانی وجود دارد که نشان دهنده این امر است که چرا یک دانش آموز در نوشتن دچار اختلالات زیادی است. اختلالاتی همچون (نارسانویسی، قرینه نویسی، وارونه نویسی، جابجایی صدا و حروف.) پژوهش حاضر از نوع پژوهش کیفی است که با استفاده از روش نیمه ساختارمند، مشاهده، مصاحبه و با تکیه بر تکالیف کلاسی و منزل اطلاعات لازم جمع آوری شده است و داده های گردآوری شده با استفاده از تحلیل اسنادی و مرور متون مورد بحث و ارزیابی قرار داده شده اند یافته ها حاکی از اثرگذاری روش های درمانی اجرا شده بر روی بهبود نوشتن دانش آموز می باشد.

واژگان کلیدی؛ اختلال نوشتن، پایه ششم، اقدام پژوهی، دانش آموز

Abstract

The aim of the current research is to study writing disorders and methods of its improvement. Writing is one of the most objective and visible communication skills. Writing disorders are one of the most common learning disorders among students. There are many reasons that indicate why a student has many disorders in writing. Disorders such as (underwriting, hypocrisy, reverse writing, shifting of sounds and letters.) The current research is a qualitative research that has been collected using a semi-structured method, observation, interview, and based on

¹ دانشجوی کارشناسی رشته آموزش ابتدایی، پردیس شهید صدوقی استان کرمانشاه دانشگاه فرهنگیان
(0933244 6380) cheraghinarges10@gamil.com اداره آموزش و پرورش استان کرمانشاه

(09928812504) اداره آموزش و پژوهش استان کرمانشاه Mehdicr7m7@gmail.com

² دانشجوی کارشناسی رشته آموزش ابتدایی، پردیس شهید رجایی استان کرمانشاه دانشگاه فرهنگیان

classroom and homework assignments. The collected data have been discussed and evaluated using document analysis and literature review. The findings indicate the effectiveness of the therapeutic methods implemented on the improvement of student's writing.

Keywords; Writing disorder, sixth grade, action research, student

مقدمه

اختلالات یادگیری به مجموعه از نارسایی ها در یادگیری اطلاق می شود که برخلاف نارسایی های جسمانی، اغلب تا زمان آموزش رسمی در مدرسه ناشناخته می ماند. در دوران تحصیل دانش آموز در مدرسه نیز به علت شناخت نداشتن برخی از معلمان بیشتر اوقات اختلالات به عنوان اختلالات خاص یادگیری تشخیص داده نمی شوند بلکه با عقب ماندگی ذهنی اشتباه گرفته و زمینه فشار روانی بر کودک فراهم می شود. کرمی و همکاران (۱۳۹۵) نتایج تحقیقات حاکی از آن است که کودکان با ناتوانی هایی یادگیری علاوه بر مشکلات تحصیلی با چالش هایی در حوزه های، اجتماعی عاطفی و رفتاری مواجه میشوند (کافی زینعلی خسرو جاوید و میاه، نهری (۱۳۹۲) در این میان مک کلین، کلمن، تاکز و تامپسون (۲۰۱۱)؛ به نقل کشاورز افشار، جواهری و همکاران (۱۳۹۹) ناتوانی های یادگیری اختلال در یک یا چند فرایند روانشناختی پایه است که خود را به صورت ناتوانی در گوش دادن، صحبت کردن، خواندن، نوشتن املا یا محاسبات ریاضی نشان می دهد اما این اختلال شامل آن دسته از مشکلات یادگیری که نتیجه معلولیت های دیداری، شنیداری یا حرکتی، عقب ماندگی ذهنی اختلال هیجانی، وضع نامساعد محیطی فرهنگی و اقتصادی است نمی باشد. در همین راستا (فتحی، قادری و همکاران ۱۴۰۱) نظریه پردازان متخصصان تعلیم و تربیت ناتوانی های یادگیری را به دو گروه اصلی: ناتوانی رشد و نمو و ناتوانی ناشی از یادگیری ویژه در تحصیل تقسیم بندی می کنند ناتوانی های یادگیری در تحصیل به سه دسته: ناتوانی در خواندن، نوشتن و ریاضی تقسیم می شود که از میان آن ها ناتوانی یا اختلال در نوشتن شایع ترین مشکل در بین نوآموزان و دانش آموزان است. در این میان (نظری، طبسی، ۱۳۹۷) امروزه نوشتن نخستین نشانه باسوادی اسا و اهمیت صحیح نوشتن کلمه به اندازه ای است که مردم به طور عموم غلط نوشتن کلمات را آشکارترین نشانه بی سوادی می دانند و اصل فرهنگ نیز هر گاه مدعی می شوند که سطح علم و سواد متنزل یافته در اثبات ادعای خود قبل از هرچیز به غلط های املایی نوشته های فارغ التحصیلان مدارس و دانشگاه ها استفاده می کنند و این گونه غلط ها را مهم تر غلط های انشایی می دانند. در این میان مطلق، خادمی و همکاران (۱۳۹۸) اگر دانش آموزان آگاهی نداشته باشند که چگونه خوب بنویسند، نمی توانند دانش و توانایی خود نشان دهند، همچنین اگر دانش آموزان نتوانند دیده ها، شنیده ها و اندیشه های خود را با قواعد نگارشی ارائه نمایند نمی توانند زبان را بیاموزند و در آن فراگیری آن پیشرفت کنند با توجه به اهمیت روز افزونی که نوشتن در زندگی بشر دارد متأسفانه برخی از افراد در نوشتن دچار ضعف می باشند یا به عبارتی دچار اختلال نوشتن می باشند. در این میان پور علی (۱۳۹۳) اختلال در نوشتن یک ناتوانی یادگیری است که میان افکار، عقیده و حتی بر نوع روابط بین دانش آموزان هم تاثیر می گذارد. در همین راستا جباری، سوسن (۱۳۹۵)، اگرچه مشکلات نوشتن (از قبیل دست خط، بد توانایی رونویسی ضعیف یا ناتوانایی برای به خاطر آوردن توالی حروف در کلمات رایج ممکن است از اول دبستان مشخص شود اما اختلال بیان نوشتاری به ندرت قبل از پایان

اول دبستان تشخیص داده می شود زیرا آموزش نوشتن معمولاً نیاز به شکل گیری زمینه های آن در مدرسه دارد این اختلال معمولاً در پایه دوم آشکار می شود. اختلال بیان نوشتاری ممکن است گاهی در کودکان بزرگتر یا بزرگسالان دیده شود. بینش آگهی کمی نسبت به این اختلال وجود دارد و در واعدات نوشتن با تمرین و ممارست کسب می شود و این تمرین باید از دبستان آغاز شود و در دوره های راهنمایی و دبیرستان و دانشگاهی پی گیرانه ادامه یابد نه تنها در درس انشاء بلکه در همه درس ها بایستی دانش آموزان را به نوشتن وا داشت. در همین راستا آزاد، خانکهدانی (۱۳۹۸) اختلال زبان نوشتاری یا نارس نویسی اصطلاحی است که برای کودکان که علیرغم داشتن هوش طبیعی بسیار بد مینویسند به کار می رود. کودکان معمولاً آئینه نویسی یا وارونه نویسی می کنند و یا بسیار بد می نویسند و زمانی رخ می دهد که مهارت های نوشتاری نظیر هجی کردن، کاربرد دستور زبان، نقطه گذاری، سازماندهی فکر در نگارش یا مهارت های عمومی در زبان نوشتاری فرد به طور بارزی از میزانی که توجه به توانایی های هوشی اش پیش بینی می شود معمولاً این افراد هنگامی که آهسته می نویسند نیز مشکلاتی دارند و با آهسته نوشتن و فشار دادن قلم هنگام نوشتن جزئیات رشته ی افکار خود را که در صدد نوشتن آن هستند از دست می دهند. در این میان برنینگر (۲۰۰۷) به نقل از انتظاری و همکاران (۲۰۱۶) مشکلات نوشتن در کودکان با اختلال یادگیری بر سه نوع است مشکلات درست نویسی که شامل کند و ناخوانا می باشد، مشکلات هجی کردن، دیکته کردن که شامل حروف و صدایی که باید بنویسد می شود. مشکلات انشا نویسی که شامل خطا های گرامری و نقص در شیوه های نگارش می شود.

توصیف وضعیت موجود فاطمه

فاطمه از آن دسته از دانش آموزان می باشد که از هوش طبیعی برخوردار است و طبق بررسی هایی که در پرونده او انجام داده شد نشان داده شد که او توسط معلم پایه دوم به منظور اینکه مشخص شود که او دارای اختلال یادگیری می باشد یا خیر به متخصص ارجاع داده شده است که طبق بررسی های انجام شده از سوی متخصص بیان شده است که فاطمه دچار اختلال نوشتن است و او از نظر شنوایی هنگامی که در فاصله دوری قرار می گیرد قدرت شنوایی او ضعیف است بنابراین این امر باعث شده است که او در هنگام نوشتن حروف را جابجا بنویسد و همچنین او نمی تواند شکل نوشتاری برخی از حروف را که هم صدا هستند تشخیص دهد که این امر منجر به ایجاد اختلال نوشتن در او شده است در کنار نوشتن فاطمه در تلفظ برخی از کلمات نیز دچار مشکل است و برخی کلمات را بریده بریده تلفظ می کند مشاهده کردن این عوامل باعث شد که نشانه های عمده اختلال نوشتن در فاطمه را پیدا کنیم که عبارتند از؛

۱- خوانا نبودن املا و نوشته های او

۲- خسته شدن از نوشتن

۳- فشار نویسی زیاد

۴- جابجا نوشتن حروف کلمات

۵- حذف حروف و کلمات در حین نوشتن

۶- کند نوشتن و جا ماندن از نوشتن

۷- سر هم نویسی کلمات

راهکارهای تقویت شنیداری

از آنجایی که دانش آموز تا حدودی کلمات را به صورت گنگ و نامفهوم می شنید بنابراین سعی شد که از یک سری فعالیت ها استفاده شود تا از طریق آن بتوان حساسیت شنیداری آن را تقویت نمود بدین صورت که؛

۱- چشمان دانش آموز با یک دستمال بسته شد و سپس از همکلاسی هایش خواسته شد که نام او را صدا بزنند و او باید تشخیص می داد که چه کسی صدایش کرده است و نام امور را می گفت.

۲- در هنگام گفتن املا به هنگام ادای کلمات برای دیکته نویسی از صدای معمول استفاده می شد و هر واژه یا جمله را فقط یکبار تکرار می کردیم تا فاطمه یاد بگیرد که به اولین کلمه یا جمله ای که می شنود دقت کند و آن را به خاطر بسپارند

۳- واژه هایی از کتاب انتخاب شد که حرف اول آنها یکی از حروفی است که فاطمه در شنیدن آن کاملاً حساس نیست سپس کلمات را ضبط کرده و از دانش آموز خواسته شد که به کلمات گوش دهد و صدای اول آنها را تشخیص دهد.

۴- ابتدا یک جمله برای دانش آموز بیان شد سپس از او خواسته شد آن را تکرار کند سپس دو جمله گفته شد تا آنها را تکرار کند و به همین ترتیب پیش رفته شد تا توانایی او به حد هنجار و طبیعی برسد.

۵- چند دانش آموز در کنار هم قرار داده شدند و سپس از نفر اول آنان خواسته شد یک کلمه بگوید و نفر دوم همان کلمه را تکرار کرده و کلمه ی دیگری که مناسب است به آن اضافه کند و این بازی به همین روش ادامه داده شد تا به فاطمه که نفر دهم بود رسید و از او خواسته شد که یک کلمه به آنچه که از همکلاسی های خود شنیده است اضافه کند تا متوجه شویم که او کلمات را درست شنیده است یا خیر

۶- فاطمه ضعف نسبتاً متوسطی در حافظه شنوایی داشت مثلاً به جای کلمه « رفتند» «رفتن» یا به جای کلمه « ماه » « ما » را می نوشت که باید این مشکل نیز برطرف می شد. بنابراین اقدامات زیر انجام گرفت؛

الف؛ در مرحله اول از دانش آموزان کلاس خواستیم تا یکی یکی (البته نه به ترتیب نشستن بر روی میز) فاطمه را صدا بزنند و فاطمه بعد از شنیدن صدای هر کدام نام دانش آموز را بگوید فاطمه این مرحله را به خوبی پشت سر گذاشت.

ب؛ در مرحله ی بعد صدای چک آب باران، ضربه انگشت به درب شیشه، برخورد توپ با زمین و امثال آنها را از طریق نوار کاست ضبط کردیم و از فاطمه خواستیم که به آنها گوش کند و صدای هر کدام را تشخیص دهد و بیان کند در این مرحله فاطمه جلسه اول فقط توانست دو تا از موارد را درست جواب دهد در جلسه بعدی دوباره این مراحل تکرار و فاطمه خیلی خوب با صداها شد این کار خیلی به خوبی صورت گرفت و پیشرفت خوبی نیز داشت.

ج؛ در مرحله سوم املائی به صورت جمله ای از فاطمه گرفته شد که همانطور که قبلاً بیان کردیم تمام کلمه ها را نوشت و این بار چون بیشتر روی کلمه هایی که حساسیت شنوایی داشت تاکید کردیم املائی فاطمه در حد انتظار بود املائی صحیح کلمات را روی برگه ای نوشتیم و همراه با یک ماژیک قرمز به فاطمه دادیم و از او خواستیم تا خود املائی صحیح کلماتی که غلط نوشته را داخل برگه پیدا کند و زیر هر کلمه که غلط نوشته بنویسد این نوع املائی سه مرحله ادامه پیدا کرد تا اینکه فاطمه خیلی خوب بر موضوع تسلط پیدا کرد.

راهکار های تقویت دیداری

ضعف در حافظه ی دیداری به این معنا است که کودک به خوبی قادر نیست تصویر درست حرف مورد نظر را در کلمه به خاطر بیاورد که رونویسی کردن درست این واژه ها می تواند به دانش آموز کمک کند اما این کمک به سایر موارد انتقال نمی یابد بنابراین با توجه به کتاب درمان اختلال نوشتن (تبریزی) برای تقویت دیداری او راهکارهای زیر ارائه گردید؛

۱- ابتدا یک تصویر به فاطمه نشان داده شد و سپس آن تصویر را مخفی کردیم و از او خواستیم که آنچه را که از تصویر به یاد دارد شرح دهد

۲- از فاطمه خواسته شد که چند دقیقه به بیرون از کلاس بروند و در غیاب او جای دو نفر از دانش آموزان را عوض کردیم و سپس از او خواستیم که تغییرات انجام شده در کلاس را پیدا و گزارش کند.

۳- نقاشی هایی را که چند تصویر خاص در آن پنهان شده بودند را به فاطمه دادیم و از او خواستیم که تصاویر مورد نظر را پیدا کند.

۴- یک صفحه از کتاب فارسی انتخاب شد و از فاطمه خواسته شد که دور حرف خاصی را که تعیین می کنیم دایره رسم کند.

۵- جلوی فاطمه چند حرکت بدنی انجام داده شد و پس از چند دقیقه از او خواسته شد که حرکات را به ترتیب انجام دهد.

۶- روی یک کارت مقوایی کلماتی مانند(خلقت، مدافعان، رکاب دار، غصه، قصه) نوشته شده بود به فاطمه نشان داده شدند و سپس آن را مخفی کردیم و از او خواستیم که آن کلمات را به ترتیب بازگو کند و سپس آن حروف کلمات را به ترتیب بنویسد در این مرحله زمان زیادی صرف شد اما سعی شد که کلمات بیشتری با فاطمه کار شود تا ترتیب و توالی را خوب یاد بگیرد.

۷- در مرحله ی بعد ابتدا چند کارت تهیه کردیم و سپس روی هر کارت کلمه ای که مربوط به کلمات کتاب می باشد نوشته شده و آنها را به فاطمه دادیم تا واژه ها را به خاطر بسپارد سپس کارت ها را از او گرفتیم و به دور از چشم او یک و دو کارت را برداشتیم و بقیه را به فاطمه نشان دادیم و سپس از او خواستیم تا کارت های مربوط به واژه که برداشته شده را معرفی کند مرتبه اول که این کار انجام شد فاطمه واژه هایی را گفت که اصل در بین کارت ها نبود بنابراین تصمیم گرفته شد واژه هایی را انتخاب نماییم که در یک گروه باشند مثلاً از گروه میوه؛ سیب، گلابی، هلو، موز، پرتقال تا بتواند جواب دهد نتیجه خوبی در برداشت در ادامه این مرحله یک واژه که ربطی به بقیه واژه ها نداشت به واژه ها اضافه شد و همان واژه های اضافه شده و

واژه های دیگری را برداشتیم به همین ترتیب هر مرتبه یک واژه غیر مرتبط اضافه می کردیم خوشبختانه نتیجه خوبی در برداشت این مرحله طی چهار جلسه ۱۵ دقیقه ای انجام گرفت تا حافظه دیداری فاطمه افزایش یابد.

۸- بعد از مرحله ی بالا واژه هایی را که املا ی صحیح آنها به حافظه دیداری ربط داشت انتخاب کردیم و به فاطمه دادیم تا واژه ها را بخواند سپس کارت ها را مخفی کردیم و از او خواستیم تا املا صحیح آنها را با انگشت در هوا و بعد روی کاغذ بنویسد وی در انجام این تمرین موفق بود با انجام این تمرین روزانه ۱۰ تا ۱۵ دقیقه بعد از گذشت یک هفته دانش آموز پیشرفت خوبی داشت.

۹- پس از مرحله ی بالا یک املا از فاطمه گرفته شد که در آن املا کلماتی مانند (ظرف، غفلت، غصه، قصه، حاضر) و مانند اینها بود فاطمه در این املا ده غلط املائی داشت ولی با تشویق به او امیدواری دادیم سپس یکی از لغات را پای تخته کلاس نوشتیم مثلاً کلمه «غفلت» تا فاطمه آنها را نگاه کند و بخواند سپس روی حرف ((غ)) را پوشاندیم و از فاطمه خواستیم تا آن را با یکی از شش حرف (غ، غ، غ، غ، ق، ق) کامل کند سپس کلمه ی صحیح را به او نشان دادیم تا اگر غلط حدس زد آن را اصلاح کند و درست آن را کنارش بنویسد این مراحل را با کلمات زیادی با حروف هم صدا پیش بردیم تا اینکه دانش آموز پیشرفت خوبی داشت املا ی بعدی فاطمه گرفته شد نتیجه خوبی به دست آمد که بسیار رضایت بخش بود.

۱۰- از فاطمه خواسته شد که حروف و کلماتی را که به صورت ناقص نوشته شده اند را تکمیل کند.

یافته ها

پس از اجرای اقدامات انتخاب شده برای تقویت اختلال نوشتن فاطمه و پس از ارزیابی آن نتایج خوب و قابل توجه ای در زمینه هایی که انجام گرفت به دست آمد از جمله اینکه؛

- ۱- مشکل کند نویسی دانش آموز تا حدود چشمگیری کاهش پیدا کرد.
- ۲- دانش آموز در هنگام نوشتن دقت بیشتری به نوشته های خود می کند .
- ۳- از فشار بیش از حد دانش آموز به قلم کاسته شد.
- ۴- قدرت شنوایی او نسبت به قبل خصوصاً برای تلفظ درست حروف افزایش یافت.
- ۵- در دانش آموز برای نوشتن اشتیاق ایجاد شد.
- ۶- دانش آموز می تواند واژه ها و کلمه های گفته شده را به راحتی صداکشی کند.
- ۷- مدیر مدرسه و اولیای او از پیشرفته فاطمه بسیار راضی بودند.
- ۸- فاطمه دیگر از درس املا نمی ترسد و دچار دلهره نمی شود و به راحتی و با خوشحالی دفتر املا ی اش را می آورد.
- ۹- خواندن و نوشتن او نسبت به قبل روان تر شده است.

بحث و نتیجه گیری

در پژوهش حاضر به بررسی اختلالات نوشتن و ارائه راهکارهایی برای بهبود و رفع آن پرداختیم به عبارتی در این پژوهش ما در پی پاسخ به این امر بودیم که چگونه می توانیم دانش آموزانی را که در درس املا دچار ضعف می باشند و یا در آنها اختلال نوشتن وجود دارد با ارائه راهکارهایی این اختلال را رفع نماییم در همین راستا (عمادی و همکاران، ۱۳۹۴؛ فتحی، ۱۳۹۸) پژوهش‌ها و بررسی‌ها نشان می‌دهد که اختلال نوشتن تحت تاثیر عوامل زیادی است که اهم آنها عبارتند از: اختلال در حرکات عضوی، اختلال در هماهنگی بینایی، اختلال در جهت شناسی، اختلال شنوایی و مهارت‌های حرکتی در این میان (لرنر، به نقل از سمیه، محدثه فلاح تفتی ۱۳۹۵) دست خط نیازمند ادراک دقیق الگوهای گرافیکی است. کودکانی که در خصوص مهارت‌های حرکتی دشواری دارند معمولاً در زمینه‌ی نوشتن نیز با مشکل مواجه هستند زیرا از چگونگی حرکات دست و هماهنگی آنها با چشم‌ها توانایی کمتری دارند و نیز ممکن است کاستی‌هایی در دستکاری مواد و استفاده از دست‌ها در کسب آگاهی‌های لازم از طریق حس لامسه داشته باشند (آزاد، صفره خانکهدانی، ۱۳۹۸). در همین راستا (والاس و لک لافلین به نقل از حجت‌الله راغب، ۱۳۸۴) افزون بر بهارت‌های حرکتی ضعیف مشکلات با دست می‌تواند از اختلال جهت‌یابی یا حتی مشکلات انگیزشی باشد برخی از کودکان مبتلا به کاستی‌های نوشتن قادر نیستند مداد را به درستی به دست بگیرند در حالی که برخی دیگر در نوشتن حروف به خصوص دشواری دارند. در این میان (ژانت لرنر، ترجمه‌ی عصمت دانش، ۱۳۸۴) دست خط بد ممکن است بازتابی از مشکلات حرکتی ضعیف باشد، یعنی کودک قادر نباشد، جنبه‌های حرکتی لازم برای نوشتن یا رونویسی کردن را روی حروف و شکل‌های نوشتاری را به نحوی موثر انجام دهد. دانش‌آموز ممکن است قادر نباشد درون داد اطلاعات دیداری را به برون داد جنبش‌های حسی ظریف حرکتی تبدیل کند یا ممکن است در فعالیت‌هایی که مستلزم دآوری‌های حرکتی و فضایی از مشکل داشته باشد مشکلات نارسانویسی در برخی از دانش‌آموزان وقتی نمایان می‌شود که نمی‌تواند تکلیف دیداری فاصله دور یعنی حرف یا واژه از روی تخته سیاه به تکلیف دیداری فاصله نزدیک یعنی نوشتن آن روی کاغذ تبدیل کند بعضی ممکن از ضعف در مهارت‌های حرکتی به نقص ادراکی-دیداری باشد آموزش ضعیف نیز ممکن است منجر به بدخطی شود. در همین راستا (شکوهی، یکتا و پرند ۱۳۸۵ به نقل از هاشمی، ابث حمزه ۱۳۹۹) کودکان با نارسایی‌های ویژه در یادگیری معمولاً در مقایسه با همسالان عادی خود عملکرد کاملاً متفاوتی در نوشتن دارند. این مشکل به پیشرفت تحصیلی آنها اثر می‌گذارد و معمولاً تا دوران بزرگسالی ادامه می‌یابد اختلال زبان نوشتاری یا نارسانویسی اصطلاحی است که برای کودکانی که علیرغم داشتن هوش طبیعی بسیار بد می‌نویسند به کار می‌رود این کودکان معمولاً آیینی نویسی یا وارونه نویسی می‌کنند و بسیار بد خط می‌نویسند و زمانی رخ می‌دهد که مهارت‌های زبان نوشتاری نظیر هجی کردن، کاربرد دستور زبان، نقطه گذاری، سازماندهی فکر در نگارش یا مهارت‌های عمومی، در زبان نوشتاری فرد به طور بارزی از میزانی که با توجه به توانایی‌های هوشی اش پیش‌بینی می‌شود کمتر بوده و پذیرفته شده باشد که سایر شرایط معلولیت ساز یا تاثیرات محیطی در آن نقشی نداشته‌اند کودک برای نوشتن باید از رشد ذهنی کافی انگیزه و علاقه کافی برای یادگیری چگونه نوشتن برخوردار باشد به علاوه از هماهنگی چشم و دست، هماهنگی حرکت توانایی، جهت‌گیری دیداری-فضایی، تشخیص دیداری، حافظه دیداری، توانایی مرتب کردن بدن خود با فضای اطراف (تصویر ذهنی بدن) مفهوم نوشتن چپ به راست (در خط فارسی از راست به چپ) و تشخیص برتری جانبی دستی برخوردار

باشد. بیشترین اشکالاتی که غالباً در زبان نوشتاری پدید می آید در سه زمینه ی نوشتن با دست خط املا (هجی کردن) و بیان نوشتاری (انشا) است. در این میان انتظاری و همکاران (۲۰۱۶) دانش آموزان با اختلال یادگیری نوشتن دارای مشکلات و نا توانایی هایی در زمینه ی نوشتن املاء و دستخط و ... هستند ولی نکته ای که باید به آن توجه نمود این است که اختلال یادگیری نوشتن در هر دانش آموز منحصر به فرد است و سطوح مختلفی از مشکلات را در بر می گیرد، لذا باید معلمان و والدین درباره ی دانش آموزانی که اختلال نوشتن دارند اطلاعات دقیق و صحیحی به دست آورند تا بتوانند برای آموزش آنها از روش های متفاوت یادگیری از طریق بینایی، کلامی و حرکتی استفاده کنند و سعی کنند توانایی ها و ضعف های دانش آموزان را به درستی بشناسند و با توجه به این که این دانش آموزان در زمینه ای توانمند و در زمینه ای دارای مشکل هستند در آموزش آنها نیازمند است از روش های علمی خاص و منحصر به فردی استفاده شود تا آنها بتوانند به درجه ی مناسبی از رشد و تکامل پیشرفت تحصیلی برسند. در همین راستا (بهاری، ۱۳۸۵ به نقل از مهراد صدر و همکاران ۱۳۹۸) با به کارگیری وسیله آموزشی سینا ضمن تسهیل در یادگیری حروف ها و کلمه های تازه، خطا های مختلف را در نوشتن نظیر حذف، جا انداختن، جانشینی می توان کاهش داد. همچنین می توان ادعا کرد که با به کارگیری این وسیله همانند دیگر روش های چند حسی، چندین کانال ورودی به طور همزمان به کودک کمک می کند تا او بتواند در یک سطح عصب شناختی آنچه را می شنود با آنچه می بیند پیوند دهد تا مفاهیم لازم برای بارشناسی لغت های جدید ایجاد شود. بنابراین می توان بیان داشت که برای رفع اختلال نوشتن می توان با ارائه اقدامات مورد نظر در بهبود مشکل نتایج مثمر ثمری واقع شود به عبارتی برای رفع اختلال نوشتن در یک دانش آموز یک فرآیند طولانی لازم است و بیشتر از همه باید زمان و وقت کافی را برای دادن بازخورد مناسب از سوی دانش آموز مورد نظر طی شود و در کنار زمان نیز استفاده از امکانات کافی و مناسب مهم و قابل توجه است در همین راستا به منظور پیشبرد بهتر این فرایندهای درمان پیشنهاد می شود که

* همکاران محترم قبل از هر اقدامی علت مشکل را پیدا کنند و بعد با ارتباط صمیمانه خود با شاگردان مشکل را برطرف نمایند.

* تشکیل جلسات آموزش خانواده هر ماه یکبار، زیرا خانواده نقش اساسی در آموزش تربیت فرزندان دارد و هر چقدر این رابطه و تعامل بین خانواده و مدرسه ی والدین دانش آموز بیشتر باشد مطمئناً این تاثیرگذاری بیشتر است.

* جهت اعتماد به نفس به دانش آموز هرگز کاری را خارج از توانایی های او به دانش آموز داده نشود.

* از آنجایی که آگاهی از پیشرفت در ایجاد انگیزه تاثیر بسیار دارد بنابراین نیاز است که دانش آموز از پیشرفتش آگاه شود و نقاط قوت او برجسته شود.

* همکاری با مشاورین و متخصصین کودک و روانشناسان می تواند در روند حل و درمان اختلال بیشتر کمک کند.

منابع و ماخذ

- انتظاری، حسین؛ پورشالچی، حسام؛ پور اشرفی، مهدی؛ (۲۰۱۶). اختلال نوشتن و درمان آن
- ابوحوزه، احمد؛ هاشمی، سعداله؛ (۱۳۹۹). شیوه های بهبود اختلال نارسا نویسی در دانش آموز پایه پنجم ابتدایی مدرسه شهید بهشتی، نشریه پوش پویا در آموزش علوم انسانی دانشگاه فرهنگیان، شماره ۱۹ تابستان ۱۳۹۹.
- آزاد، فائزه؛ صفره خانکهدانی، سمیره؛ (۱۳۹۸). اختلال نوشتاری دانش آموزان مقطع ابتدایی و راهکارهای عملی حل آن پژوهشنامه اورمزد شماره ۴۷ ب، تابستان ۱۳۹۸.
- پور علی، نوالله؛ (۱۳۹۳). اختلالات نوشتاری دانش آموزان و راهکارهای عملی درمان آن اولین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی آسیب های اجتماعی و فرهنگی ایران.
- جواهری، عباس؛ حسین، کشاورزی افشار؛ قاضی نژاد، نیکو؛ (۱۳۹۸) شناسایی کیفیت دوستی در دانش آموزان دارای اختلال یادگیری. فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان درمانی - دانشگاه علامه طباطبایی سال یازدهم شماره ۴۱ بهار ۱۳۹۹ صفحه ۹۱ تا ۱۱۶
- جعفری، لیلا؛ دهقانی احمد اباد، زهرا؛ مهرداد صدر، محمد؛ (۱۳۹۸). مقایسه اثربخشی روش آموزشی سینا و ترکیب واج ها در اصطلاح نارسا نویسی دانش آموزان پایه دوم و سوم ابتدایی فصلنامه کودکان استثنایی سال نوزدهم شماره ۳ ۱۳۹۸ ۹۳ تا ۱۰۴
- جاوید، خسرو؛ زینعلی، شینا؛ موسی، کافی؛ مهناز ومیاه نهیدی، فریده؛ (۱۳۹۲). مقایسه ویژگی های رفتاری و رشد اجتماعی کودکان و بدون ناتوانی یادگیری. مجله ناتوانی های یادگیری ۲. (۴) ۱۳۹-۱۲۴.
- جباری، سوسن (۱۳۹۵)؛ مجله پژوهش های برنامه درسی
- خادمی، ملوک، دانشگر، مریم؛ مطلق، عادل (۱۳۹۸). بررسی آموزش نوشتن در کتاب های درسی آموزش فارسی و نگارش دوره ابتدایی بر مبنای رویکرد فرایند محور و برنامه شده فصلنامه علمی-پژوهشی زبان پژوهی دانشگاه الزهراء، سال یازدهم شماره ۳۲ پاییز ۱۳۹۸.
- راغب، حجت اله؛ (۱۳۸۴). راهنمای آموزش پیشرفت نوشتن در پایه اول، پژوهشکده استثنایی
- ژانت لرنر، ناتوانی یادگیری، ترجمه، عصمت دانش (۱۳۸۴). انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- سیدی نظرلو، سید طاهر؛ طبسی، سیده زکیه؛ (۲۰۱۷) چگونه توانستم مهارت املا نوشتن دانش آموزان کلاس پنجم را تقویت کنم. اولین کنفرانس بین المللی علوم اجتماعی، تربیتی، علوم انسانی و روانشناسی ۲۰۱۷.
- عمادی، سید رسول؛ محقق، آذر؛ (۱۳۹۴). بررسی تاثیر نرم افزارهای آموزشی در رفع اختلال دیکته نویسی دانش آموزان در مراکز درمان اختلال یادگیری. مجله مطالعات ناتوانی، شماره ۵ پیاپی ۱۱ صص ۱۵۹-۱۵۲.

فتحی، یوسف؛ قادری، محمد، قویدل، اعظم(۱۴۰۱). بررسی اختلالات نوشتاری در دانش آموز پایه دوم و راهکارهای بهبود آن. مجله دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی سال پنجم شماره ۴۸ اردیبهشت ۱۴۰۱.

فتحی، یوسف؛(۱۳۸۸). چگونگی حل مشکلات نوشتاری (کند نویسی، جابجا نویسی صداها) در دانش آموزان پایه دوم دومین همایش ملی تحول در برنامه درسی.

فلاح تفتی، محدثه؛ فلاح تفتی، سمیه (۱۳۹۵). تاثیر اختلال یادگیری در نوشتن، سومین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در مدیریت، اقتصاد و علوم انسانی. ۱۶ خرداد ماه ۱۳۹۵-باتومی گرجستان.

کرمی، محمد ؛ کرمی صفری هنا، فاطمه ؛ مرادی، نسرین؛(۱۳۹۵). اختلالات یادگیری و نقش سیستم آموزشی در آن سومین کنفرانس بین المللی پژوهش در علوم و تکنولوژی برلین آلمان ۱۹ تیرماه ۱۳۹۵